

Kintzler Zoltán

Chronométre műórás és ékszerész

Aradon, Andrássy-tér 20. sz.

GAZDAG RAKTÁRA :

schaffhauseni chronométer, schweizi és egyéb gyártmányu, a modern igényeknek megfelelő óráknak és izléses, szolid elkészítésű ékszereknek.

Javításokat saját műhelyemben eszközölök.

Pontos és szolid kiszolgálás.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1903. NOVEMBER HÓ 1.

III. ÉVFOLYAM 20. SZÁM. ════════

══════ MEGJELENIK MINDEN

MÁSODIK VASÁRNAP. ════════

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL: JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fil.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

TITKOS TANÁCSOSSÁG.

Arad, október 30.

Most, mikor széles e hazában a jogos nemzeti követelésekért hareban áll a nemzet a százados erőszakkal, akadnak magyar mágnások, a kik a magyarság hangulatával szemben fölfelé hajbácsszák a kegyeket . . .

Az utolsó magyar napszámostól kezdve, a polgári társadalom minden rétege, de még az izoláltabb magyar mágnások is szivszorongva várják, lesik azt a pillanatot, hogy mikor fog már fennragyogni a magyaroknak régen lehanyatlott csillaga, melynek ragyogása majd beragyogja a tévelygők lelkét.

Csak nemrég csapták arcul a nemzetet olyan hadiparancsesal, melylyel lerombolni akarták ezeréves alkotmányunk bástyáit. Az osztrák császárnak magyar pénzzel fizetett ebei nap-nap után megcsaholják a magyart. A copfos, a feketesárga katonai szubordinációnak nap-nap után több áldozata van. Egyik napon századonként vetik börtönbe magyar véreinket, a másik napon az utálatos német nyelvű parancsban hirdetik ki a minden ízében reszkető legénységnek, hogy most ezt és ezt fosztották meg tisztirangjától . . .

Lángostor kellene ahhoz, hogy fájdalmat keltő égető és világító csapással belehetne világítani azok lelkébe, kik a nemzet százados fájdalmai megnyilatkozásának e fenséges nagy idejében gyalázatos meghunyászkodással felfelé — oda törekednek, a honnét csak békllyót, kötelet, golyót és hazátlanságot adtak osztályrészül annak a nemzetnek, mely e

kétségbeejtő mostoha sors mellett mégis támasza és tengelye volt a bitorló erőforrásnak, a legigázó Habsburg-Lotharingiai háznak . . .

Tudta, nagyon jól tudta Deák Ferenc, hogy miért nem fogadott el semmit e gyűlölt dinasztiaától . . . Pedig hát mi mindent kaphatott volna ez a világpolitikus abból a kézből, melynek átkos működése annyi magyar családot gyászba borított, mikor a hatalmi polcra jutott.

Dehát nem azért van raktáron, a penészes, a büzhööt, konzervatív bécsi burgban annyi grófi, bárói cimer és titkos tanácsosi méltóság, hogy ne lehessen a zsiros szagu, kegyes koloncokra kutyát fogni.

Nem azért pusztult el Rákóczi, nem azért lett hontalanná Kossuth Lajos, és nem azért maradt Deák Ferenc a haza bölse egyszerű polgárember, hogy a bécsi burgból valamit elfogadni dicsőség lett volna.

És mégis, — a ki e hazának soha, semmi üdvöset nem tett, a közéletnek, a magyar társadalomnak hasznos szolgálatára soha sem volt. Iskolát nem alapított, a magyar ipart nem fejlesztette. A földművelésben esetleg csak is a maga hasznára dolgozott. A magyar literatúrát csak akkor támogatja, ha hasonszőű csoportnak az érdekeit képviseli az. És milliói mellett soha semmi alapítványt nem tett, melyből szegény tehetséges magyar írók és művészek, vagy tehetséges fiatal műiparosok egy kis ösztöndíjjal élvezhetnének. — Az ilyen urak kapnak aztán grófi rangjuk mellé még egy kis görögtüzes koloncot, mely az ő szemükben

a kegy megnyilvánulásának boldogságot hozó jele.

Pedig hát, hogy valami szolgálatot kellett hogy tegyenek az ilyen urak az szinte bizonyosnak tetszik. Mert hát akkor mire is jó az a titkos tanácsosság? Hát elsősorban, hogy mit tett az ilyen ur magamagáért az minden esetre nem érdektelen elsorolni. Sör gyára, vagy bornagykereskedése részére megszámlálhatlan kocsmát létesített. Huszonnyolcezer korona köveztvám helyett nyolcezeret fizetett Aradváros pénztárába. A eselégeit az egész vonalon lehetőleg minimális fizetéssel látta el . . . És még sok, sok olyan dolgot eselekedet ami milliói mellett, garast gyűjtő szenvedélyének megfelelt . . .

Lám, lám miért is kapta hát a kérdéses mágnás a titkos tanácsosságot: talán azért, hogy Ferenc Ferdinánd főherceg részére királyi fényezéshez méltó fényel berendezett kastélyában néhány szobát? . . . Hiszen ha ezek a berendezések olyan igen nagyon megtetszetek, akkor legelső sorban a szállító iparosokat kellett volna kitüntetni? . . .

De hát „ebura fakó“ hol van még attól a magyar ipar, hogy belássák a bécsi burg lakói, hogy azért is kellene valamit tenni!

Hogy is tennének valamit a magyar ipar érdekében az uralkodó ház tagjai, mikor van olyan magyar mágnás a ki még a Kossuth szoborra se adott soha még egy fillért sem. Ime, ez talán a legfőbb ok arra, hogy az aulikus és maga felé hajló marku nemes gróf valóságos belső titkos tanácsos lett.

Jó éjszakát neked, magyar mágnás világ.

Liptófalvi István.

Az „Alföld“ előfizetési ára:

1/4 évre	2 kor.	50 fill.
1/2 „	5 „	— „
egész évre	10 „	— „

Az „ALFÖLD“ kiadóhivatala

HALOTTAK NAPJÁN.

Régi írások közt. fájó emlék sorok
Eszembe juttatják azt a menyországot
A melyben én éltem, mikor egyetlenem
Itt le földön volt még. A nagy boldogságot
Ujra át gondolom de csak pillanatra.
Mert szívembe van a szenvedés fájdalma.

Milyen kínos is azt elviselni tudni.
Hogy e perc a mienk, s édes boldogságunk.
A másik pillanat, kárhozat és halál . . .
Elveszett, oda van szépeges világunk.
Kesereg a szívünk: nagy a sors hatalma.
Nincs az már a földön, a mi vigasztalna.

A ragyogó napnak nincs meg régi fénye.
A virág se illatos, minden kellemetlen
A mi e földön van: ha már az elveszett
Mi gyönyörűség volt, elárvult szívünkben.
Gyötrő társunk akad: fájó emlékezet
A mi rabul ejti örökre a szívet.

Rémes álmainkban a víziók képe
Egyre váltakozik, s borzalmas a színe . . .
Hajnal hasadtával szörnyűséges álmunk
Egyszerre megszakad, s mindennek vége . . .
Látjuk, hogy az álom kegyetlen valóság
Nem érezzük többé, hogy mi a boldogság.

Halottak napján a hideg kőkeresztnél.
Könybe lábadt szemmel imámba foglalom
Ne soká tartson a szenvedés, a bánat:
Egyesüljek véle: az legyen irgalom
Mi megvált engem a földi szenvedéstől.
Igy aztán legalább nem leszek egyedül.

Orbán Lászlóné.

KRÓNIKA I.

ZSINDELYKE ÉSZREVÉTELEI.

Ellesett párbeszédéből.

Minden honleánynak kötelessége, hogy szíven hordja a haza sorsát. Hiszen elismert dolog, hogy Magyarorszában mindenki politizál. Tehát már ezért is kell, hogy a magyar nő tájékozva legyen mindenről a mi e drága haza határain belül történik.

De most egy lelkes honleány nemcsak azzal törődik a mi itt történik, hanem azt is élénk figyelemmel kíséri, a mit Bécsben tesznek a mi ellenségeink. Mert azt ugyan mindenki tudja, hogy Bécs a mi örökös ellenségünk, de ez talán csak a multa

és a jelenre érhető inkább. Mert én azt hiszem, hogyha a jó sors is úgy akarja, a jövőben semleges marad reánk magyarokra Bécs, ez az utálatos konzervatív fészek, az ő magyart gyűlölő kamarilla-val együtt.

Azt mondják titokban, hogy a kamarilla feje maga az osztrák császár. Mivel mindenki tudja, hogy az osztrák császár egy személy a mi királyunkkal, hát bizony kettős fájdalom az, hogy mi ebbe a végtelen nagy szerencsébe részesülünk. Szinte elpirulunk arra a gondolatra, a mi most majdnem hogy a tollam alá került: ugyanis a veszedelmes gondolatnak a kisebbik következménye az lenne, hogy az ősz király, a kiért állítólag oly nagyon rajong a magyar nép, soha többé nem tenné a lábát magyar földre. Hogy radikális gondolatomnak, ha valóság lenne, mi volna a nagyobbik következménye, azt találja ki az olvasó... Mert ha én azt most ide le írom, a kedves szerkesztő úgy is kihuzza a kéziratból, azért is, mert talán nagyon pikáns lenne, azért is talán, mert felette republikánus kitételrel lenne felelőstve az a gondolat, mely ha valóság lehetne, milyen boldog is lenne Magyarország.

Jobb hát erről a tárgyról egyelőre hallgatni, a míg a politikai perspektívák határai egyelőre meg nem tisztulnak. Mert azt ki ne tudná, hogy mennyire zavaros a láthatár. Az osztrák császár újra vissza vont mindent, a mit az állítólag jót akaró magyar király kilátásba helyezett. Hogy ennek mi minden lesz a következménye, annak csak a jó Isten a megmondhatója. De úgy látszik, hogy már istene sincs a magyarnak. Mert ha tényleg létezne az a dalba, hitbe és babonába foglalt „Magyarok Istene” akkor bizony már régen itt volna annak az ideje, hogy könyörüljön rajtunk, szegény magyarokon.

A legújabb hírek szerint a designált miniszterelnök Tisza István, a ki a hirhedt erős kéz politikájával, úgy látszik, hogy kissé alább hagyott. De azért bizony, valószínűleg elég keserű labdacsoport kell neki majd lenyelni, a míg véglegesen megnyugodhat a miniszterelnöki bársonyszékben. Már előtte áll az első akadály, a kilences bizottság semmi szín alatt sem enged a programjából. És ezt jól is teszi.

Végre, mikor már Piripócsón is tiltakoztak a magyar nemzet alkotmánya ellen intézett merényletek kísérletezése miatt — Arad kupak tanácsa is belátta, hogy szint kell vallani, ha nem akarják azt, hogy hazaárulással vádolják őket. Szinte hihetetlen, hogy a nagy látkörrel és tudománnyal ellátott polgármester bácsi — pardon ur — végre a helyesebb utra talált, mert hisszük és reméljük, hogy talán-talán neki is van egy szemernyi része

abban, hogy a városi közgyűlés visszautasította az ex-belügyminiszternek a rendeletét.

Dehát nehogy félreértsen a kedves olvasó, sőt nagyon is szint vallott a kupaktanács, mert Khuen impertinens és önkényes leiratát tudomás vételre ajánlatta a mindenkor fess Lőcs Rezsővel. Az életemet merem feltenni arra, hogy Lőcs Rezső csupa kényszerből tette azt, és hogy szívében nagyon örvendett, mikor — a magyar nők ez időszertinti ideálja — Barabás Béla tiltakozva felszólalt Khuen törvénytelen leirata ellen.

A hazafias városatyák egyhangulag tudomásul vették Barabás indítványát. És így aztán ki van köszörülve az a csorba, a mit a feketesárga lelkű tanács — tisztelet a kivételnek — e város hazafiságán ejtett.

Kérdezem én most már: milyen arcot vágott volna a főispán bácsi és a polgármester ur arra az egyhaagu hazafias határozatra akkor, ha még mindig Khuen lenne a belügyminiszter?

Nagy szomorúság tölti el a szívemet arra a gondolatra, hogy minden mulandó! De az még boldogtalanabbá tesz, hogy a szerelem legmulandóbb... Eloszlik, semmivé lesz, mint akár a buborék.

A szerelem még akkor is semmivé válik, ha valaki szépséget, lángoló szerelmi érzelmet és rengeteg vagyont visz az imádott — férfinek. Eltekintve attól, hogy áldozatul még talán hercegi koronát is eldob magától. Aradon most a szalónok legnagyobb szenzációja az, hogy egy ügyvéd, aki földbirtokos is, válik a feleségétől, azaz talán ő nem igen szeretne elválni hercegnő feleségétől, mert akkor vissza kell adni azt a rengeteg hozományt is, a mit a szép szőke asszony a házhoz vitt. Azaz, hogy tisztán lásson az olvasó, a menyasszony vitt házat, rengeteg birtokot a daliás férjnek, a ki bizony nem nagyon érdemelte meg a sors irgalmát, mert a mint a hercegi asszony a válókeresetben elpanaszolja, a daliás férj nagyon mostohán, mondhatni durván bánt a szolid lelkű nővel. Elvégre egy hercegnőt még akkor is érdemes elvenni, ha semmije sincs — föltéve, ha a férjfelöltnek van miből eltartani hercegi hitvesét.

De ez ennél az esetnél majdnem megfordítva van, mert a hercegi menyasszony annyi hozományt vitt magával a daliás férjnek, hogy azzal hasonló rangú partit is szerezhetett volna magának.

Úgy látszik, hogy nem mindenki tudja megbecsülni azt, ha a sors pazar kézzel szórja reá azt, amit csak az istenek végtelen kegyelméből érdemel meg — ha megérdemli (?). Különben a daliás férjről azt mondja a fáma, hogy nem valami uri tempói vannak, mert a hol a hercegi feleségének a kastélya van, nem nagyon rajongnak a daliás természetű ügyvéd földes urért, már csak azért sem, mert kegyetlen természete semminemű emberies ér-

zést nem tűr szegény embertársai iránt. Szóval, ez a hercegi vagyon jóvoltából megtollasodott familia daliás magzata még a tetlegességtől sem riad vissza, nem uri passziói mellett. Különösen pedig alatt valóival bánik úgy, mint a hogy még Cézár sem tette. Azért aztán ő kegyetlen kegyelme még a község utcáján se mer csak úgy gyalogszerrel végig menni. Mert könnyen megeshetnék, hogy dolga akadna egy kapa vagy kasza nyélnek — vagy még többnek is.

Éjjel pedig egyáltalán csak téli otthonában Aradon járhat szabadon, mert bizony kint, a hol ő kegyetlen kegyelme a földes ur, ott éjjel nem tanácsos neki még kocsin sem járni, mert könnyen megeshetik, hogy egy eltévedt golyó halálra teití.

Igy aztán egy cseppet sem csodálom, ha ennek az urnak a hercegi vérből származó felesége mit sem akar tudni a daliás természetü, de annál kisebb lelkű férjuráról.

En, mint tudva van — mert már több ízben csináltam magamnak ezt a rossz reklamot — szegény leány vagyok és azért mégse mennék férjhez az ilyen önös emberhez, a ki a nap alatt mindent magamagáért tesz. Milyen esúnya is az ilyen nemes emberies érzelemből kivetkőzött daliás alak.

Lezajlott végre Aradon az őszi lóverseny is. Megjegyzem, nehogy valaki azt higgye, hogy talán itt még máskor is szoktak lóversenyek lenni, elég ebből a jóból Aradon egyszer is. Mert bizony az igazat megvallva, alig volt kint fizető publikum. Talán a rossz időnek tudható be, hogy első napon nagyon könnyen meglehetett számlálni, hogy hányan voltak kint. Az első nap azt beszélték: no majd holnap lesz elég publikum. De bizony nem volt, pedig hát elég szép idő is volt.

A mi Almássy Lolát illeti, ő ott volt mindkét nap. És elég rosszul tette, hogy félcipőt viselt ez alkalommal, mert majdnem a sárban maradt a csinos félcipő. Emelte is a szoknyáját a kokotte szerepekre igazán született művésznő annyira, hogy szinte azt hitte az ember, hogy nem is a cipőjét félti. Így végül aztán érvényre jutott az áttűzött fekete harisnya, a mely következtetni engedte, hogy Almássy Lola egy cseppet sem bánja, hogy olyan nagy sárban kénytelen mutogatni azt, a mije van. Két igen előkelő uriaszonytól a következő párbeszédet hallottam:

— Nézd Klára, tetszik neked ez a Robelliné?

— Én csak mint Almássy Lolát ismerem.

— Igen, igen ő az, csak hogy nekem mindég a Robelli neve van a nyelvemen, amikor őt látom. Pedig tudom, hogy neki már emmi köze Robellihez... Nézd csak azt a huszárcapitányt, hogy húzódik mellőle. Lola pedig igyekszik minden áron

maga mellett tartani a három csillagos daliás huszárt.

— Talán azt szeretnéd Janka, ha neked kurizálna az a huszárcapitány. Talán csak nem irigykedel erre a rossz színésznőre?

— Mint színésznőre persze, hogy nem irigykedem, de irigylem a toalettjeit, az ékszerreit. Mert az mégis botrányos dolog, hogy honnan telik neki az ilyen fényűzésre? Hogy neki ki kurizál azzal nem törődöm, már azért sem, mert a mint a színész kollegáinak eldicselkedett, hát nemsokára fejkötő alá kerül. Állítólag Korbuly a vőlegénye, hogy melyik, azt könnyen kitalálhatod. Hogy Almási Lola menyasszony, azt egy újságirótól is hallottam. Különben az „Alföld” utolsó számában is olvastam, hogy valami színházi törvényszék tárgyalásán azzal védekezett Lola, hogy a vőlegényénél volt szüretelni...

— Én azt hiszem, — szolt most Klára urasszony, hogy Almássy Lola már igen sokszor volt menyasszony, hát most is tőle eredő repülő kacsa az egész himen hír. A toalettjére vonatkozólag pedig azt hallottam, hogy sem Bécsből, sem Párisból nem hozatja azokat, a mint ő azt híresztelni szeretti, hanem otthon a lakásán csináltatja az apjával a ki ex nőiszabó.

— No ez aztán már más, ugy aztán mégis könnyebben mehet a fényűző öltözködés. Ezt én nem tudtam. Egyébként tudok én Loláról sokkal pikánsabb és érdekesebb dolgot.

A párbeszéd ebben a pillanatban abba maradt, mert Lola jött a hölgyek közelébe. Meg az akadálynál leesett és megsérült lovasokat nézte mindenki. Így aztán a párbeszéd érdekesnek ígérkező része elmaradt. A lóversenynek vége lett aztán anélkül, hogy Klára és Janka urasszonyoktól halottam volna valami különösebb dolgot. Mindehhez el volt foglalva a maga udvarlójával. Az egyiknek egy tüzerhadnagy udvarolt. A másiknak egy csámpás és himlőhelyes közös poecolya kerülő baka tiszt tette a szépet.

A hét krónikáját nem lehet lezárni anélkül, hogy a hírhedt Szellénéről meg ne emlékezzek. Szegény teletetés azt mondja, hogy a megváltó csak egyszer szenvedett, de ő háromszázhatvanöt-ször. Csak azt nem értem, hogy született Fischer Nettinek mi köze a megváltóhoz. Egyébként sajnálom a szegény asszonyt, a ki most kénytelen nélkülözni a fésülőnőjét, — magyarul frizérnőt. — Arról értesültem, hogy egy kis cikkely jelenik meg az Alföld mostani számában a Szelle ügygyel kapcsolatban, így hát feleslegesnek tartom megemlékezni a tul agilis Kertész ügyvédről, a ki úgy látszik, hogy ebből a kis ügyből szerény elvek mellett bár, de jó meg fog tollasodni. Ugy hallottam, hogy már csakis százezer forintos hozományra reagál. Hja,

igy szokott az lenni, a ki már padlókat is felfeszít a csőd, a hitelezők, de leginkább talán a maga érdekében. Az bizony milliós menyasszony után is nézhet, de csak úgy ha lehet!

A Füles Ba oly, ez a lelkiösmeretes kitünőséggel és tudással szerkesztett heti éleclap Liptófalvi Hónischt az Alföld szerkesztőjét mutatta be, mint Zsindelykét. Ez ellen határozottan tiltakozom, mert Zsindelyke én vagyok a ki szoknyát viselek, nem pedig lovagló nadrágot. Egyébként a lovagló Zsindelyke kép alatt levő vers tendenciájával teljesen meg vagyok elégedve, mert Zsindelyke tényleg lelkiösmeretes, és csakis igaz dolgokat jegyez és nem versenyez senkivel. A Füles Bagolynak ezt az igazmondását legközelebb valamivel viszonzni fogom. Mert hiszem, hogy jó rá alkalom.

Nagy zenebona van mostanában a színházban. Cigányverseny, Dankó nóta, Melodráma izgatja most a szíveket.

Oh bár akkor ismerné el a magyar ember honfitársa művészi tehetségét, mikor az még életben van. Hiába már akkor lelkesedni, mikor a művész, az író, a nagy ember nincs az élők sorában.

Az ilyen megfordított és végtelen nagy irigység teremtette állapotokat szeretné megváltoztatni a igaz lelkü —

Zsindelyke.

ŐSZI RÓZSÁK.

I.

Őszi rózsza! virulsz még a
Kis kertembe . . .
Hogyha nézlek, még köny szökik
A szemembe . . .

Nem, mint hogyha irigyelném
Virulásod:
De fáj, hogy a nyár pompáját
Alig látod . . .

Pedig te is od' illenél
A pompába:
Diszelegnél más virág közt
A pohárba . . .

Őszi rózsza! — tudom is én —
Ugy szeretlek:
Hogyha mások porba dobnak
Én felveszlek . . .

Felveszlek és idetűzlek
Gomblyukamba:
Eldalollak, elsíratlak
Igy magamba . . .

II.

Ma még nyílik az őszi rózsza,
Holnap vajjon mi lesz a sorsa?
Csak egy dér kell, egy fagyos lehellet,
Egy hűvös éjjel és — semmivé lett!

Csodátatos is a természet:
Mit előbb alkot, nagyszerűt, szépet;
Mindazt egy deres, hűs őszi éjjel,
Semmivé teszi egy lehelletével!

BAKA ELEK.

ALFÖLDI HIRESSÉGEK.

Az Alföld képe.

Dr. Nagy Sándor.

E sorok írójának egyszer régen, talán már tíz éve is annak, hogy dolga akadt Makón és egy fiatal ügyvédjelölt barátjához szállt meg éjszakára. Ennek a fiatal ügyvédjelöltnek volt egy lakótársa, a ki szintén ügyvédjelölt volt és a ki — barátom állítása szerint — igen hamar ismeretessé tette nevét a vöröshagymák és mindennemű zöldségeket busásan termő Mekkában, a mely városka, mint mindenki tudja, igen messze esik Jeruzsálemtől.

Már jó ideje volt, hogy nyugalomra tértünk, de aludni egyikünk sem tudott. Én aggódva kérdeztem, hogy mi történik, ha barátom lakótársa haza talál vetődni. Megnyugtató választ adott szíves házigazdám, hogy: Sándor

nem igen szokott reggel előtt haza vetődni. Már azért is, mert színészek vannak itt és így aztán csak akkor lesz hozzá szerencsénk, mikor mi felkelünk.

Ugy is történt. Csak reggel került arra a sor, hogy másik házigazdámot megismerhettem. Azaz, hogy nagyon is rövid volt az együttlét, mert a kis fekete bajszú és élénk hangulatú ügyvédjelölt, kinek a nevét is azonnal elfeledtem, gallért és kését cserélve, azonnal magunkra hagyott, sietett az ügyvédi irodába . . .

Azután évek teltek el anélkül, hogy valaha még rá is gondoltam volna arra, hogy én összejövök egykori házigazdámmal.

Egyszer egy jó barátom megszólított:

— Ugyan, nem ismered te Dr. Nagy Sándort?

— Sohase láttam, feleltem közömbösen.

— Pedig az Arad és Vidékében igen talpra esett vezérekkel szokott írni . . . Ugy látszik, hogy Tüske Tóni megint felfedezett valakit — folytatta barátom . . .

Ezután figyelemmel kísértem Dr. Nagy Sándor írásait. Később aztán meg is ismerkedtünk, a mikor homályosan bár, de mind a ketten visszaemlékezünk, hogy mi már egyszer találkoztunk valahol. Én csak a kis fekete bajszra tudtam visszaemlékezni. Az évek előtti hírlapi polemikák megdönteni akarták több ízben dr. Nagy Sándor igazait, de ez mind csak emelte az ő hírnevét. És mindenki belátta, hogy az a fiatal ügyvéd hasznos polgára lesz Arad városának. Pedig számtalanszor a szemére lobbantották fiatalosságát és rosszárták, hogy jogtalanul, hivatlan jöttment, idegen léttére beártja magát a társadalmi és a torony alatti dolgokba.

Teltek az évek, dr. Nagy Sándorból híres kriminálista lett, újságot szerkesztett és az utóbbi városatyva választáson a torony alá került.

És ez mind még semmi ahhoz, a mi e jólelkű ügyvéd és éles látókörrrel, mély tudással áthatott publicistára vár. Az idő, a polgári tisztesség elismerése, a feltétlen hazaszeretet megnyilatkozásának igaza, sokat, sokat fog meghozni dr. Nagy Sándornak, a leendő szegvári követnek.

Judex.

KRÓNIKA II.

ÜGYVÉD MINT TITKOS RENDŐR.

Igen szép dolog az, ha valaki annyira lelkiismeretes ügyvéd, hogy még álmaiban is arról álmodik, hogy a hitelezők követelése mentül nagyobb arányu hányaddal legyen kielégítve.

De a Szelle-csöd ügynél, már a kasszák lefoglalásánál kitűnt, hogy a hitelezők összes követelése fedezve lesz a behajtható követelésekből. Az összes napilapok azt hangoztatták annak idején, sőt még Kertész dr. is elismerte,

hogy a hitelezők nem fognak károsodni. Ami való igaz is, mert az agilis ügyvéd, Kertész dr. minden vonalon biztosította magát. Az meg nagyon természetes, hogy maga magáról sem feledkezett meg. Mert melyik ügyvéd nem sajtolja ki az alperestől azt, a mit csak lehet. Ez a csunya hivatás, az ügyvéd kenyere, hát ki is tehet róla.

Hogy pedig az ügyészség és a vizsgálóbíró tudja a maga dolgát, az is nagyon természetes. A törvény adta szent és igazságos paragrafusok alapján tegyenek Szellénével azt, a mit akarnak. Mert ki is sajnálja azt a barbár lelkű asszonyt, kinek átkos kapzsi keze annyi gyászos nyomot hagyott sok, sok szegény ember életében.

Most már, mikor ez az asszony tehetetlenné van téve. Elszakítva kiskorú gyermekeitől, börtönbe várja megérdemelt büntetését . . . Ekkor a mindenki által jól ismert, mégis dr. Kertész ügyvéd a törvény adta apparátussal felkerelkedik és beállít a gazdátlan, a mindenkitől elhagyott, anyagilag és erkölcsileg tönkre tett házba és rendez ott olyan kutatást, a mi még egy legelsőrendű budapesti titkos rendőrnek is kitüntető dícséretére válnék. Hogy ehhez dr. Kertész ügyvédnek joga volt, az tizedrangú kérdés. Mert sok minden olyan emberies lelkiismeretbe vágó dolgot megtesznek az ügyvédek, a mit a törvény megenged.

De hát hol marad a huszadik században, minden intelligens ember lelkében helyet foglalható humánus érzelem? Ha uzsorás, ha lelketlen, ha kapzsi volt a megbélyegzett ügyvéd kollega, miért legyen egy másik ügyvéd egy gazdátlan házban kutató titkos rendőr, ha a már biztos kézben levő csödvagyon régen fedezt azt, a mi a hitelezőnek és a gondnoknak megadja azt, a mi az övé. De még ha nem is fedezné teljesen, akkor sem érdemel pálmát, a ki így jár el.

Minek kést döfni az olyan oroszlanba, a mely megsebezve ugysis a földön, a sárban vonaglik. És még ha az oroszlanak kis siró-rivó kölykei is vannak. Kegyetlen, rossz szívű vadász az, aki így bánik el egy tehetetlen állattal.

Hogy dr. Kertész ezzel az utóbbi titkos rendőri manőverrel maga alá fűrészelte a fát, azt nem csupán mi mondjuk, hanem elítéli a közvélemény is.

Számtalan előkelő embertől hallottuk, hogy ez az eljárás több a tulzásnál, hogy ez az eljárás nem méltó dr. Kertésznek eddigi működéséhez.

Élvégre mindenki úgy tesz, amint azt jónak látja. De arról meg vagyunk győződve, hogy Aradon van számtalan olyan tekintélyes ügyvéd, a ki nem állna oda egy elárult gazdátlan házba a hitelezők és a maga érdekére padlót feszegetni.

Gilbert.

AZ „ALFÖLD“ SZÉPSÉGRÓVATA.

Az „Alföld“ fényképe.

Schuster Ilma.

A MÁSIK GYÁSZ.

(Franciából.)

Hónapok óta ismertem már látásból, amikor végre megszólítani merészelttem.

Finom alakja, könnyed lépteit, kékes szürke szeméi és parányi ajkai mögött hófehér, szabályos fogsora — minden, amit rajta a szemem láthatott, mély érdeklődést, rokonszenvet ébresztett bennem.

Sokszor állottam azon a ponton, hogy a többi nők módjára, akiket követünk az utcán, őt is megszólítsam s néhány udvarias szó kíséretében sikamló kalandra csábítsam. De mindig visszatartott egyszerű, szomorúan gyászos ruhája, az a fekete egyhangúság, amely mindig tartózkodóvá teszi a férfiakat.

Egy reggel azután véletlenül szemtől-szembe kerültünk egymással.

Hamar lettünk jó barátok. Elmondta nekem, hogy a Butte-utcában lakik, még pedig igen szerényen; életmódja fölülte egyszerű, társaságba sohasem jár, hazulról is ritkán távozik. Természetesen udvarolni kezdtem neki, de alig szólaltam meg azon a félhalk, hízlelgő, csábító módon, amelylyel az ilyen bűnöket bevezetni szokás, ő meglepetten emelte föl a fejét:

— Hát ön is? . . . úgy mint a többi? . . .
Tehát nem vagyunk így sokkal szebben, kellemesebben és főleg őszintébben együtt, mint amugy? Maradjunk csak barátok; így sokkal tartósabb lesz

a rokonszenv és nem lesznek kiábrándulások, csalódások sem az ön, sem az én részemen. Higgye el nekem, a szerelem mindig beszenyezi az idealizmust.

— Igaza van — mondtam magamban és továbbra is megmaradtunk olyan barátoknak, aminők előbb voltunk. Csodáltam és tiszteltem őt abban az egyszerű, fekete ruhában, hanem olykor mégis azt kívántam, bárha egyszer már levetné gyászát és vidámabb színekbe öltöznék.

Ime körülbelül egy esztendeje volt már, hogy ismertem őt; másfél esztendeje pedig, hogy először láttam — és sohse volt másként, mint feketébe öltözve. Hogy viselhet ily soká gyászt?

Egy alkalommal szóba is hoztam ezt; ő először meglepődött, aztán pillanatnyi gondoskodás után kipattant belőle az őszinteség:

— Elvégre előbb vagy utóbb, ugyis megtudja: nem gyászolok senkit.

Néma maradtam a bámulattól.

Aztán így folytatta:

— Meg van lepetve, amint látom . . . Jobban szeretem az őszinteséget, tehát elmondom. Lássá, én nem vagyok szép — ne szóljon közbe — ebben a fekete keretben azonban csinos vagyok. Tizennyolc éves korom óta viselem már ezt a színt: pedig huszonnyolc leszek nemsokára. Azelőtt én is úgy öltöttem mint a többiek. Nem voltam rutább a többieknél, de — jól láttam — sohsem tetszettem a férfiaknak. Azok az emberek, akik minden fiatal szoknya után mértföldeket képesek megtenni az aszfalton, mellettem közönyösen haladtak el; utánam sem fordult senki. Ah, önnek fogalma sincs arról, uram, milyen szomoruvá teszi az embert, ha ezt kell tapasztalnia. Nem hiúság vagy kacérság mondatja ezt velem, hanem a lenézettnek a fájdalma. Akkoriban történt, hogy atyám meghalt és én gyászt öltöttem miatta.

Hanem attól a naptól fogva, azt lehetne mondani, hirtelen nagy változás történt velem. A férfiak kíváncsian, sőt tolakodó módon kezdtek követni az utcán: egyik-másik csatlakozni is akart hozzám, — szóval tetszettem neki. S mi tette ezt? kétségkívül a gyászruha. Most már sajnálom a hiúságomat, mert nem voltam képes sokáig ellentállani a csábításnak és odadobtam magam egy férfi karjai közé. A botrány oly nagy volt, hogy szakítanom kellett a családommal, vagyis inkább az taszított el magától a megbocsátás reménye nélkül . . . Párisba kerültem és a kedvesem is hamarosan elhagyott. Így lettem aztán azzá, amivé a magános nők a nagyvárosban válnak.

Nem volt bennem az a képesség, amelylyel divatba tudják hozni magukat a nagy demimondeok. De némi chic mégis biztosított attól, hogy teljesen a posványba merüljek. Amikor gyászévem letelt,

ismét fölvettem régi színes ruháimat. Ekkor azonban hirtelen elfordult tőlem a férfiak érdeklődése. Megdöbbsentem. Hogyan? Hát ilyen hamar vénültem meg? Nem, csak a fekete keretem hiányzott. Tehát ismét gyászba öltöttem . . . le sem vettem többé. Különösnek találja ezt? én is annak tartom, de ön kérdezett és én nem tudtam önnek hazudni.

*

Néhány hónap mult el. Utazni voltam. Nem láttam többé az én kis gyászruhás ismerősömet. Egészen el is feledtem különben.

Egy este a boulevardon sétálva, valamelyik kávéház előtt egy női arc pillanatra megállította a tekintetemet. Nem érdekelt, annál kevésbé mert rámmosolygott. Tovább mentem. Hanem ekkor hirtelen egy gondolat villant át az emlékeimen és visszafordultam. Az előbbi ismerős arc most még biztatóbban mosolygott reám.

— Hiszen ez az én kis gyászruhás barátnóm!

Csakhogy a szokott fekete helyett fehérbe volt öltözve.

Hozzá léptem.

— Nem ismert meg? — mondta ő. — Nemde, elrutit ez a fehér ruha?

— Nem . . . csak elváltoztatja önt. De hát miért nincsen feketében?

Szomoruan mosolygott:

— Mert most igazán gyászok . . . Amióta önt utóljára láttam, nagy csapások értek. Anyám meghalt . . . és megtudtam, hogy miattam való bánata ölte meg . . . Most tehát fehérben járok, hogy így bünhődjem érte. Ez az én gyászom . . . Most ismét rut vagyok, nem érdeklek a férfiakat.

EMIL FELESÉGE.

Írta: Paul Ginichy.

— Oh egy bizonyos — mondta szomoruan Geslin André — sohasem leszel te . . .

— Igen, igen tudom — szakította félbe Geslin asszony — sohasem lesz Emil felesége olyan, mint én.

— És te magad mondod ezt?

Heléna idegesen babrált ujjáival, tányérját durcásan visszalökte, ajakát dacosan felhuzta, ami különben kívánatos arcának jól állott. André lopva meglégedett mosolylyal nézte feleségét. Egy kis idő múlva André mosolyogva rászólt feleségére:

— Feléna!

— No mi az?

— Kóstold meg a kalácsot, vétek nem enni belőle, olyan pompás.

Heléna kíváncsian emelte fel dacos fejecskéjét és átható pillantással férje szemébe nézett. Férje

jóakaró kínálgatása szinte fölvidította. Pillantása élénk lett és előbbi lázadó viselkedése egyszerre eltűnt. André közelebb hajolt és szenvedélyesen megcsókolta.

— Látod, így szeretlek. Most ismét az én aranyos, okos kis feleségem vagy.

— Ugy-e azért, mert mindig azt teszem, a mit te akarsz?

— Oh nem azért. Hanem mert szelid, édes és okos vagy!

— Egészen olyan, mint Emil felesége — inceselkedett Heléna férjével. Régi kedve egészen viszsztatért.

— Egészen olyan!

— Oh, én gyűlölöm őt, anélkül, hogy eszméném!

— Igazságtalan vagy vele szemben. Ő eszményképe a nőnek és feleségnek.

Egy kis harag azért csak visszamaradt Helénában, miután férje kívánságára le kellett mondani a bali-ruháról. Azért még mindig ráncolta a homlokát.

— Miért nem vetted feleségül, ha oly eszményképnek tartod — kérdezte csipősen Helén.

— De édes lelkem, először is Emilben ő megtalálta a választottját, másodszor te nekem jobban tetszel és őszintén mondom, nem is sajnálom oly nagyon, hogy feleségül vettelek . . .

A béke ismét szent volt. André cigarettára gyújtott, a szolgálta hozta a kávé és André csakhamar a pihenés élvezetének adta át magát.

A történetek után körülbelül egy hónapra látogatót jelentettek be Andrénál. A látogató Emil volt, a nők eszményképének a férje. Összedült arccal jött be, kezében egy összegyűrt levelet tartva.

— Mi bajod, kedves Emil? — kérdezte André meglepetve. Emil tétován széjjel nézett, aztán haraggal és kétségbeeséssel vegyes hangon szólott:

— Képzeld, az a nyomorult kigyó megszökött . . . ?

— Kicsoda? . . .

— A feleségem, az eszménykép — kiabált hangosan Emil.

— Pszt, pszt, kérlek csendesen, nehogy a feleségem véletlenül meghallja. Emil azután káromkodással fűszerezve beszédjét, elmondta, hogy felesége összeszedett minden értékes dolgot és könyvelőjével megszökött.

*

Két óra múlva Heléna belépett André szobájába.

— Nos kedves férjem — mondta gunyos hangon — mit esinál Emil felesége?

— Miért kérdezed? — ugrott fel izgatottan André.

— Hát csak azért, hogy legyen-e olyan most is, mint Emil felesége?

— Tán tudsz valamit?

— Mindent hallottam . . .

André odament feleségéhez és hévvel megeskolkolta.

— Nem, nem, csak olyan ne légy mint Emil felesége!

ÖREG CSELÉDEK.

*Öreg cselédek. Életük javát
Elhordta az idők szele;
Az életcél, a fűrgé ifjuság
Elszállott nyom nélkül vele.*

*A tőke oltárára egykoron
Aldoztak drága kincseket,
S míg az urrá lett a világ felett —
Vesztettek ők egy életet.*

*Tört csontjaidban nincsen már erő,
Napjuk már-már leáldozott.
Éltüknek faja korhadt, száraz ág —
Terem nekik koldus botot.*

*Az utca padja most lakóhelyük,
Ott fúzzák át a zord telet,
Összehúzódva, némán csöndesen,
Mint tetőn a verebek.*

*Órákig ülnek ottan. Észre sem
Veszik őket az emberek.
S az asszony szól: De apóka nyge,
A börtönökben fűtenek?*

Csizmadia Sándor.

A REGÉNY VÉGE.

Irta: Márkus Lajos.

A végtárgyalási terem levegője fűledt meleggé vált. A vádlott feltűnő szép barnahaju, feketeszínű asszony. Az elnök kérdéseire rövid, határoztan mondatokban felelt. Egyetlen ingadozó szót nem ejt, pedig bünnel vádolja önmagát és nem hiszi el neki senki.

A hallgatóság feszülten figyel. A közvádó idegesen tépdesi a papírjait, csak a védő ül egykedvűen a helyén, mintha a kezében volna a rejtély kulcsa.

Az elnök ismételtén maga elé citálja a szép vádlottat.

— Hallotta a tanuk vallomását. Mindannyi lehetőknek mondja, hogy Kemény Péter is hozzá férhetett a pénzes levelekhez.

— Azt én nem engedtem meg neki!

— De gyakran járt az ön hivatalában?

— Elég gyakran.

— Volt ott dolga?

— Néha hivatalosan is, de többször csak látogatóba jött.

— Nem lehetséges, hogy ilyenkor kezébe került az eltűnt pénzes levél?

— Nem, azt én őriztem a fiókomban.

— A tanuk azt mondják, hogy ön szerényen élt. Megelégedett volt s a fizetéséből meg is takarított. Miért sikkasztott hát?

— Elragadott a meggazdagodás vágya. Az a cég nem érzi meg azt a csekély összeget, én pedig menekültem volna vele.

— Kemény Péterrel . . .

— Igen az is eszemben volt. Megakartam szólni Kemény Péterrel, hogy a magam boldogságának élhessek — vele.

— Szerette őt?

— Szerettem . . .

— Talán még most is?

A szép asszony dacosan vetette hátra a fejét.

— Még most is!

— Nem értem a szerelem logikáját. Én csak bíró vagyok ugyan, de itt azt mondták Kemény Péterről, hogy egy más nővel szökött meg — az ön által sikkasztott pénzem.

— Nem igaz!

— Ez a szerelem bizalma. A bíró csak bizonyítékokra építhet s ez esetben a tanuvallomásoknak kell hihet adni.

— A szív nem dobog paragrafusok szerint.

— Ön filozofál, mi is azt hisszük, de előttünk rokon és ellenszenv nem játszik szerepet. Ez a história világos. A postán, ahol ön hivatalnokné, sikkasztottak. Eltűnt egy hétezer fős levél. A hivatalában látták aznap Kemény Pétert, de azután Kemény eltűnt, ön pedig itt maradt. Ön két hétig tagadta a tettet s akkor aztán maga is menekülni akart Kemény Péter után, akinek ön adta át a pénzt. És mért nem menekülhetett? Mert észrevette, hogy titkos rendőrök figyelik minden léptét. Ez a gondolatmenet jól van kieszelve, de mit ér vele?

— Nincs semmi mellékcélom. Bűnös vagyok, vezeteln akarok.

— A bűnösség kérdésében a mienk a döntő szó.

— A cselekedetet nem lehet megváltoztatni. Bár lehetne még.

— No lássa! Ha ön bűnösnek érzi magát, nem gondolja, hogy Kemény Pétertől nem szóp dolog, hogy önt áldozatul engedi át a törvénynek, holott ő is bűnös.

GÖRGÉNYI ARANYOS SAMU.

Rajz.

Irta: Kovács Dezső.

— Az én bűnömben ő csak része: . . .
— Tudta, hogy miféle pénzt adott át neki?
— Tudnia kellett.
— Nem gyávaság-e hát, hogy elfogadta öntől s menekült, míg ön itt maradt.

— Ezt a gyávaságot én már megbocsátottam neki.
— Mert ön nagyon szeretheti azt az embert . . .
— Azon már túl vagyunk.
— S ha nem volnánk túl? Mit tenne ön, ha Kemény Péter megjelenne a bíróság előtt?
— Még jobban szeretném mint eddig, mert akkor megérdemeli.

Az ősz elnök fejét esóválja, összesug a bírakkal, majd beesengeti a teremszolgát.

— Szilágyi! Vezesse be Kemény Pétert.

A vádlott asszony felugrik a helyéről, majd visszarogy a kemény padra. A védő föléje hajlik s valamit sug neki.

— Ne hallgassák ki! — kiáltja az asszony az elnök felé.

— Csendet kérek . . .

— Mindenre kérem, elnök ur . . .

Kemény Péter elegáns alakja megjelenik az ajtóban és szemleslütve tesz néhány lépést az elnök felé.

— Ön táviratilag jelezte érkezését. Hol tudta meg, hogy ma van a tárgyalás?

— A lapokban olvastam a vádat s eljöttem, hogy a törvény előtt meghajtsam a fejemet.

— Mit tud ön a sikkasztásról?

— Mindent. Szerettem egy asszonyt, engem pedig egy másik asszony szeretett, a ki itt ül a vádlottak padján. Az az asszony, akit én szerettem, megcsalt éppen akkor, mikor én rútul visszaéltem annak az asszonynak a bizalmával, a ki engem szeretett és látva, hogy még most is szeret, mert különben nem ülne itt e padon . . .

A barna asszony esendesen zokogni kezdett . . .

— Térjünk a dologra!

— Egyszerű az egész. Én mint postatiszt bejártam a hivatalba. A hétezer forintos levelet a fiókból kivettem és menekültem. Sikerült is eljutnom Romániába, ahol napról-napra olvastam lapjainkban az asszony martirumát. Eleinte gyáva voltam az áldozatra, de hál' Istennek, legyőztem a gyávaságot, itt vagyok! Itéljenek el.

— Királyi ügyész ur?!

— Kérem az új helyzetre való tekintettel a tárgyalás elhalasztását, Kemény Pétert azonnal vizsgálóbíró elé kell állítani.

— Védő ur, kíván valamit előterjeszteni?

— Kérem védecsem szabadlábra helyezését addig is, míg ártatlansága napnál fényesebben ki nem derül.

— A törvényszék a védő előterjesztésének helyét adva a vádlottat szabadlábra helyezi.

Szállást kért a ház asszonyától egy éjszakára s hogy éppen ingyenbe ne menjen, magyarázni kezdte a mesteriségét.

— Instálom, tekintetes asszony, mintha itt, ahova a botomat leteszem, volna a bányafurás. Nyolcszáz öl quadrátban körülötte az enyém; a lyuktól felfelé kétszáz, jobbra, balra kétszáz. A nyílás akkora csak, mintha egérlyuk volna. Fizetem az adót és megvettem az embertől, aki az a föld, a lyuk helyét, amelyben alig lehet bemenni egymás mellett két embernek. A nyolcszáz quadrát öl alatt az enyém minden, le egészen a pokol fenekéig. Hahaha! A fű gyökerétől egészen a pokol mélységes fenekéig. Rettenetes kincs van abban a bányában, nem hiába áldoztam rá az összes vagyonokamat. Már az asszonynak megmondtam otthon, hogy várjon egy kissé és tőrjön, amíg kiolvastom a kőből a kincset. Mert nézze instálom, tekintetes asszony, a feleségem egy kicsit jobb élethez volt szokva, hát nem könnyen hagyta, hogy eladjam a házat. Még a földéket engedte. Sirt egy keveset, de azt mondtam neki:

— Ne lássam a könyeidet, asszony, mert hát nézd, így, meg így — a földben kerestem a kenyeremet eddig is a sónál. Igaz? Mi? Ugy-e, igaz? Na jó. Már most elhagyom a sőt, keresem az aranyat, cifra ruhában fogsz járnai. Pedig csak mi a különbség? Eddig a sónál voltam, most meg az érenél dolgozom. Mind a kettő földalatti munka. Csakhogy tudod asszony, áldozni kell. Földet vettem, pénz kell; adót adok, pénz kell; csákány kell; tűz kell; ördög, meg akasztófa kell, de mindenhez pénz kell. Mert ki az, aki pénz nélkül szerez pénzt? Ugy-e? Mi. Na, látod asszony?

Denique ide adta, ami jussa volt, mert tetszik tudni, az enyém már felment a dologra.

Sirt a dolog miatt. Sokszor nekem is jött, hogy sirjak a dologon, amikor a szűk érekkölyukban a földszagu levegő nyomta a tudómet. De miért? Mikor kijöttem a napvilágra, kacagtam.

Instálom? — Mondott valamit a tekintetes asszony?

— Megnehezült a hallásom a sok turkálás miatt. — Nem mondott semmit. Jó. Hiszen tudom én ezt a dolgot. Sokszor hallom a lyukban is, amikor egyedül vájom a földet. Nevemen kiált valaki: — Görgényi Samu! Hejho! Görgényi Samu! — Már megszoktam. — A multkor is, ahogy éppen egyedül vagyok a lyukban, egyszerre mintha valaki lábujjhegyen odasomfordált volna a fülemhez és akkorát ordított belé, ténsasszony, akkorát, hogy a vérem a lábomból a fejembe loacesant és onnan vissza. Ahogy körülneztam magamat, Uram Isten, kit látok! Az aranykirály ült ott egy kővön. Akkorát, de akkorát kiáltott, hogy rettentő és olyan közel volt hozzám, hogy még a fuvását is éreztem a fülem dobján. — Aranyos Samu! Ezt kiáltotta nekem. Azután leült egy kősziklára, amit az imént feszít-

tettem ki. Amint nyugodtabban a szeme közé néztem, úgy tetszett nekem, mintha ismerném. Mert, ténsasszony, az ilyen magamfajta embereknek, ahogy ott a föld mélyében turkálnak a kincs után, elvesztik az eszüket és az omladós falakra mindenféle bolondnál, bolondabb figurákat gondolnak ki. Itt palotát láttam rézfedéllel, ott a feleségemet üveges hintóban, — bolondság, de nem egészen bolondság. Sokszor gondolkoztam én a sötétségben az aranykirályról, aki, ha megjelenik az embernek, hát megmutatja, hogy hol van a tiszta arany.

Ugy voltam abban az időben, hogy majd az eszemet vesztettem. Eszembe jutott, hogy ime én, mint egy bolond turkálom ki az ércet s nem lesz még fám se, amivel kiolvaszszam belőle az ezüstöt, meg az aranyat. Kívántam már, erősen kívántam látni az aranykirályt, mert az jó jel. Ekkor kiáltott aztán a fülembé, de akkorát, hogy majd a nehéz nyavalyja állott az inamba. — Hejho! Aranyos Samu! — Ott ült egy kövön. Ahogy közelebb mentem hozzá, egyszerre csak nem volt sehoh, de az már nem tesz semmit, jó, hogy láttam.

Az aranykereső megtörülte kopasz homlokát, végig simította ritkás szakállát és engedelmet kért, hogy leülhessen.

Másnap felment a hegybe. Valami elhagyott bányáüregre talált volt, mely még inkább belebolond totta a kincs keresésbe. Kőtelet kötött a derekára és leereszkedett az üregbe. Nem járt ott senki, amióta haza ment. Csákányt, puskaport, mindent ott talált még, ahova letette. Mécesét az övébe akasztotta s hozzáfogott a nehéz munkához és amint ott kalapálta az akaratos, meddő követ, ugytetszett neki, mintha valahol, — nem, nem előtte, — hanem csak valahol, halványárga fénynyel csillogna már a régen keresett drága érc.

A mint a mély sötétségben döngette a sziklát, úgy érezte, mintha nem volna egyedül, mintha volna még a háta mögött valaki. Vissza-visszanézett s a lámpasodrony izzó világnál belátni így kezett a sötétség titkaiba. Szinte várta, hogy megszólaljon az éjszaka riadó beszéde: Aranyos Samu! Hejho! Aranyos Samu!

Rettegett tőle, de szerette hallani. Álmainak az álmát látta beteljesülőbe menni, a mikor hallani vélte a rettenetes, viszhangtalan kiáltását: Aranyos Samu! . . .

És amint csákányára dülve behunytt szemmel gondolkodott, tágulni érezte a fojtó bányáüregtet.

A fekete kötőmegek aranynyá vátoztak mind, Ugy gondolta, hogy az a kiáltás, amely Aranyos néven szólítja, felhat a súlyos sziklák hasadékaiban keresztül a föld színére s ott meg fogják tudni, hogy nem boldogságért áldozta fel munkabíró erejét, a vagyonát. Látta magát pihenőre dülni fényes palota diványán, a felesége kényeztetni, ölegeti, szereti.

Kinyitotta a szemét. Ejh ha! Hol van még mind az, amit vár! Behunytt szemmel többet lát az ember mint nyitott szemme .

A felesége immár nem fogja kényeztetni, szeretni sem. — Ejh! . . . Bolondság felőle gondolkozni.

Megtörtént és úgy van. Pénz kellett az olvasztásra. Az életére sem volt honnan venni. Adót kellett fizetni a bányáért is, mert ha nem, becsukják. Azt ő ki nem állotta volna, mintha kriptába temették volna el és azt csukta volna be utána. Mit? Ki mondja, hogy eladta az asszonyt? Ide, eembe álljon, aki azt meri mondani! Nem, szinte megölte azt az embert, mikor azt mondotta, hogy ad ezer pengőt csak hogy váljék el az asszonyától! Hogy volt hát mégis? Nyert az asszony a lutrin ötszáz pengőt amikor legnagyobb volt a s ükség: azon a napon, amikor le akarták foglalni a bányát. Kérte tőle, hogy adja neki azt is, keresse vele az aranyat. Jól van, hát szereti az embert az az asszony aki azt mondja, hogy csak akkor fogja neki adni, ha elvállik tőle. Űzte valami: Bolond, oh bolond vedd el az ötszáz pengőt! Válg el tőle, ha gazdag leszel, visszamegy utánad! Mi volt az? Az aranykirály, aki felmegy az emberrel a földszinére is, az kényszerítette, hogy mondja ki csak ezt a kicsi szót az urak előtt: gyűlölöm ezt az asszonyt, amint ő gyűlöl. Ejh, na az az ötszáz forint ugyan olesón jött: gyűlölöm! Ötszáz pengő esik érte az ember ölébe. Tartozik tudni az embernek, hogy azt nem a lutrin nyerte az asszony?

— Haho! Pokol, aki itt vagy a lábam alatt, hallod? Gyűlöllek, adj érte aranyat!

Ugy képelte, mintha kiáltotta volna e utóbbi szavakat, pedig esőndesen ült a kövön s állat a csákány nyelére támasztva nézett maga elé a semmibe. És amint így a hangtalan éjszakába mered, egyszerre tisztán hallotta a szót: Aranyos Samu! A régi bányából jött hang. Felkelt és arrafelé indult, lámpát se vitt magával. A kanyarodónál megállt. Most, vagy soha! — Így ez a hang még soha sem szólott hozzá. — Hogy is volt olyan bolond, hogy nem itt kereste a kincset, hanem új tárnákat turt.

Jól ismerte az utat. Tíz rövid lépést bátran lehet előre tenni, de tovább ne, mert kétszáz öles kürtő szolgál le az alsó üregbe. A csákányával megtapogatta a mélység szélét s megállt előtte és várta a mélyből felhangzó szót. A megfeszített idegrendszer megrezdült s a mélységekből felemelkedett a visszhangtalan szó: Aranyos Samu!

Nem ijesztette, hívta. — Egy pillanatra, mintha a felesége arcát látta volna maga előtt. Eszébe jutott, amit tett.

Eldobta a csákányt és előre lépett.

Kérjük azokat a t. vidéki előfizetőket, a kik az előfizetéssel hátralékban vannak, szíveskedjenek az előfizetési díjat beküldeni, mert ellenesetben postai megbízást leszünk kénytelenek küldeni, a mi több költséggel jár.

HERVADÁS REGÉI.

Ne sirj, hisz én megbocsátok,
Téged nem ér vád, se átok
Letört szép virágom,
Te nem vagy az oka annak,
Hogy rossz emberek is vannak
E bűnös világon!

Hajtsd ölembe kicsi fejed,
Majd én elmesélem neked,
Ledőlt oltárképem,
Egy leány bus történetét,
Ki eladta a szerelmét,
Nem is olyan régen . . .

— Csillagos szép nyári éj volt,
Ragyogott a holdas égbolt,
Mikor a bűn itt járt,
És egy tiszta fehér lelkű
Ártatlan szent tekintetű
Liliomra talált.

Elátkozott éjek, éjén,
Örvénysodort utak mélyén,
Napja leáldozott
És nem látta, hogy két élet
Azon éjjel semmivé lett,
A mig elkárhozott! . . .

. . . Én letört kis bűnvirágom,
Nem sir nekünk e világon
Több dalt a pacsirta,
Elhalt a mi boldogságunk,
Folytassuk hát édes álmunk
Odalenn a sirba!

Hollóssy Sándor.

A FŐVÁROS TITKAIBÓL.

Rajz.

Írta: Mártonffy Imre.

„Egy fiatal leány előnyös feltételek mellett zongora-leckéket ad.” — „Fiatal, csinos hölgy ismétlő órák adására vállalkozik. Díjazás igen mérsékelt.” — „Női kézimunkához vagy szabásmunkához ajánlkozik fiatal leány.”

Ki ne olvasott volna napilapjaink hasábjain ehhez hasonló hirdetéseket és hány ezer szem surran át ezeken gápiesen. És ha valaki ily hirdetést elolvas, talán ezt mondja magában: „Istenem, szegény ördögök, ezek vagy keveset, vagy semmit se tudnak, hogy így kérnek ke-

nyeret.” Ezzel aztán közönyös mosolylyal teszi félre a lapot és szőke fürtös leányát, ki minden áron „zongorázni akar” tanulni, beiratja a conservatóriumba, hol egy tucat bakfisch egész nap a „Bob hereceg” belépőjét, meg a „Ladi-ladi lom”-ot veri.

Különösen a tulajdonképeni „saison”-ban, midőn a fővárost és vidékét a tél fehér lepellel vonja be, a fenti hirdetéseket nagyobb számmal olvassuk, mint most. Aki a fővárosi életet nézi, megkapó, fényes képet lát, arany és ezüsttel behintve, de ha a kulisszák mögé pillant, eloszlik e káprá tató fény, ott áll a sötét háttér, mely ijesztően mered felénk.

A fényes külső, a kánkázó élvek, különböző alakjaival és hírnevével, majd egy milliányi lakosságával és új erőt gyűjtő hivatásával esábitó és mámort gerjesztő fénybe ringatja az avatatlan vidéki szemét, ki itt akarja vagy itt kell neki megállapítania jövőjét, melyet szülőhelyén büszkeségből, vagy szégyenérzetből, avagy hiúságból megállapítani nem bír. Mindnyájan kevés kivétellel azt hiszik, hogy Budapesten reményük és vágyuk teljesedni fog, a nagyváros, gondolják, csak juttat nekik egy kis helyet, befogadja keblére, tömérdek jövedelmi forrásaiból tisztességes életet biztosít számukra.

Ó hiába való ábránd! Jó lehet egyik másik eléri célját és örömmel tudatja ezt az öröm hírt szülővárosával de a többi mit csinál az a sok ezer, kik évről-évre nagy reményekkel és rózsás tervekkel vándorolnak fel? Ha férfiak, akkor a szükség és nélkülözés közepette még segíthetnek magukon, ha mindjárt képzettségükhöz nem való közönséges állást is foglalnak el. De hol marad a sok fiatal leány, kik a székesfővárosban új otthon keresnek és reménylik, hogy itt boldogítani fognak? És hányan keresik fel a fővárost, kik meglehetősen zenei vagy festői tehetséggel vannak felruházva és kiknek a vidéki hízélgők folyton azt mondják: „Önnek Budapestre kell mennie, mily nagyra viheti ott „fényes” tehetségével!”

Továbbá hányan vannak, kik társadalmi viszonyaik miatt szülőföldjükön két kezük munkájával kenyerüket meg nem kereshetik s hányan, kik ott nem tudnak semmit se kezdeni. Mind egy cél felé törekcszenek, mint a pillangó a világosság felé, mind a fővárosba vágyanak, ott — gondolják tárt karokkal fogadják őket. Rövid idő múlva azonban másképp gondolkoznak, ekkor a fent elősorolt hirdetésekkel próbálkoznak meg, a magasröptű eszmék, a büszke légyvárcok eloszlottak; már csak életüket akarják fenntartani, úgy ahogy lehet! — És a vége? Ki mondhatja meg?!

Példaképen egy esetet mondok el, melynek vége nemrég játszódott le; való igaz, s nagyon szomorú. Mariska egy kisvárosi pénztárnok leánya volt. Az apa tavaszkor halt meg, a szegény leány árván, elhagyatva állott. Önmagára volt utalva, mert vagyon nem maradt rá és csakis néhány rokona jószívűségére kellett támaszkodnia. Szép zenei tehetséggel volt megáldva és erre építette jövője terveit, s egy előkelő fővárosi művész, ki télen a kis városban hangversenyezett, biztatta is, hogy a fő-

városban azonnal kaphat zenetanárnői állást. A művész annyira dicsérte játékát, annyi szépet és jót mondott neki, hogy a fiatal tizennyolc éves leány büszke kezdett lenni. Elhatározta tehát, hogy csekély megtakarított pénzeeskéjével feljön Budapestre, itt letelepedik, a zenében teljesen kiképezeti magát és addig is zongora órákból él. Ő hitt a művész ígéretének s a fényes kilátások nagyon kecségtették és dicsőségről babérokról, és rengeteg bevételről álmodozott.

Juniusban feljött a fővárosba az első napon a nagyvárosi zaj, tolongás és zugás rosszul hatottak rá, mert senki se állt tanácsadólággal segítségül, oltalmazóul oldala mellett, most látta át e lépés fontosságát, melyet oly könnyelműen megtett, s forró könyvek omlottak szeméből. De mégis reménykedett, s reménye tehetségében összpontosult és — a művész pártfogásában. Tekintettel arra hogy a művész fel fogja őt keresni, ha megtudja ittlétét, tekintettel továbbá a leendő tanítványokra, fényes lakást fogadott. Természetes, hogy háziasszonya megismerte benne a „vidéki“-t és jó pénzért adta ki lakását. Azután zongorát rendelt és pedig nehogy minden pénzét rá kelljen áldozni, „részletfizetésre“, azaz nagyobb összeget kellett letennie és írásban kötelezte magát, hogy a többi havi részletekben törleszti, a szerződést, melyet aláírt, azonban nem olvasta el. Mivel a nagy művész nem jött el látogatására, neki kellett hozzámennie. Szegény Mariska! Mily keserű esalódás vár itt rá! A vidéken oly hizelgő, udvarias művész, most hideg tartózkodó volt; alig emlékezett — legalább úgy mutatta — az ismeretségre, alig jutott eszébe a kis város neve, hol a télen fellépett s midőn Mariska remegő ajakkal kérdezte, hogy ajánlhatna-e neki tanítványokat, akkor cynikus mosollyal azt a választ nyerte, hogy segítsen magán mindenki, ahogy tud, de ő nem tehet semmit. A harag, szegény és kétségbeesés könyűi lopóztak Mariska szemébe, midőn ismét az utcán volt, hol folyton pezsgett a mindennapi élet, s hol mindenki idegen volt reá nézve és senkise vigasztalta, senki se szólt hozzá. Még egy mentő eszméje volt.

Tanítványokat keresett, a napilapokban hirdette, járt kelt ajánlatok után. Hiába! Elment az összes iskolák igazgatóságához, elutasították, mert későn volt már, elment a konzervatórium igazgatóságához, ez hosszú cédulát mutatott neki, mely telve volt ajánlkozó tanítónók neveivel.

A nyár elmúlt és tanítvány nem akadt, Mariska pénze folyton apadt; a zongora kereskedőt kérte, hogy a részleteket most nem bírja fizetni, majd ha pénzhez jut, de a kereskedő nevetett és hallani se akart erről. Midőn Mariska a részleteket fizetni nem bírta, ekkor legnagyobb fájdalomra utolsó kincsét is elvitte — így állt a szerződésben. Kis szobácskát vett fel a külvárosban és újra elkezdte a küzdelmet a létért. Minden követ megmozgatótt, hogy állást szerezhessen, hogy magát fenn tudja tartani, nem gondolt többé zongoraórákra, dolgozni akart, fáradhatatlanul, szüntelenül — nem volt szerencséje, se-

hol se volt üres hely. Talán szülővárosában rámosolygott volna a szerencse halvány csillaga, de a büszkeség és szegény nem engedik, hogy visszatérjen. Október köszöntött be éhség és nélkülözés közt — két ut volt előtte, de ő a becsületes utat választotta: beleugrott a Dunába.

A főváros nyüzsgő emberáradata újabb áldozatot követelt, új és félelmes figyelmeztetéscél mindazoknak, kik ott keresik életboldogságukat.

A LEGSZEBB HALÁL.

— A legszebb halál. — így kezdte elbeszélését az öreg Jamblin.

— Az, ha egyáltalában meg sem születünk. — szólt közbe Darville . . .

— A legszebb halál, amelyet láttam — kezdte ismét türelmesen az aggastyán. — emlékeim közt a legrettegetőbb és egyúttal a legköltőibb. Sokáig azt hittem, hogy az a pillanat a legborzalmasabb volt, amelyet emberi föl fogás szerint a sors rendezhet; azonban az idők multával növekvő tapasztalataim megértették velem annak a pillanatnak a magasztosságát.

Az 1863. amerikai polgárháboruban történt.

Néhány kerületből összetoborzott legény volt az én parancsnoklatomra bízva: megannyi hős lelkű fiú, akik nyitott szemmel rohantak a golyózáporba s félelmentes hírnevet szereztek az én ezredemnek. Mintegy nyolc ezer emberből állt a kis hadtest, de ez a szám egyre növekedett a mindenünnen hozzánk csatlakozó önkéntesek által.

Április havában Tennessee államban portyáztunk s egy deli ezred várát akartuk meghódítani. Hetekig ott feküdtünk a sűrű dudvával benőtt folyampart mentén: addig csak apró esetepatékban volt részünk. A nagy támadáshoz hiányoztak a kellő számú ágyúink s türelmetlenül vártuk az ígért tüzérségi felszerelés érkezését. Az ellenség hadereje gyöngébb volt a mienknél, hanem a deliek bőségesen el voltak látva messzehordó, modern ütegekkel.

Nem írom le önöknek az ilyen fegyverszünet lehangoló hatását. Tétlenül ott heverészni heteken át a kopár réteken, rosszul étkezni, napról-napra egy késlekedő remény által kinoztatva: ez elveszi a legjobb katonának is harci kedvét.

*

A tiszteim között volt egy fiatal kansasi ember. Kapitányi rangot szerzett a hadjárat alatt s mintaképe volt a harcoló oroszláznak. Gyönyörű legény volt, abból az acél-idegű és leányosmosolygású fajtából, amely az amerikai race típusos jellege. Simára beretvált arca: olyan volt, mint az antik hellén szobrok arca; nyugodt, kifejezéssel teli, első tekintetre meleg barátságot sugárzó. Leginkább akkor csodáltam ezt az arcot, amikor ütközetben láttam. Mialatt a többi arc a golyózápor és csatazaj fergetegében vad, állatias vonásokká torzult; az ő arca nyugodt maradt, ment

minden indulatosságtól . . . csak a szemei ragyogtak rettenetesen, fenyegetően.

Herbert Buchanan — ez volt a neve — bizonyára azok közé az emberek közé tartozik, akiket sohasem fogok elfeledni és akik mindig nagy emlékeket idéznek föl bennem, ha rájuk gondolok.

Ez a fiú a veszteglés hetei alatt megismerkedett a környék egyik farmerének a leányával. Mary Hanthorn pedig esakhamar érzeni kezdte, hogy minő villanyozó hatása van a nőnek a kotonára, akit naponta kísért a halál Ott, szemben az ellenség ágyuival, előttünk egy a végtelenségig húzódó háború ezer veszedelmével, oly hatalmas lánggal a nő szerelem a katona lelkében, mint soha, semifele más férfiban, bármilyen más körülmények között.

Hanem amily bátor volt Herbert a csatatéren, épen olyan félszeg, sőt gyáva a leánnyal szemben. Minden este ott sétáltak a tábor mellett, a fiú mesélt a leánynak, a leány mohón leste a szavát. — de még egy kézsoritásra sem ért össze kezük soha. Én mosolyogtam ennek az idyllnek a láttára és semmi esetre sem tettem kifogást ellene, mert jól tudtam, hogy nem fogja megakadályozni a társamat a kötelessége teljesítésében.

Egy este, az épen lealkonyodott nap árnyékában, ismét sétált a két szerelmes. Én egy bokor mögött heverészttem, úgy hogy ők nem vettek engem észre. Hogy miről beszélgettek, azt nem volt nehéz sejtennem, mert a lány földre süttött szemekkel mosolygott és pirult, a tiszt pedig hozzá hajolva sugta azokat az édes szavakat, amelyek mindig nevtségesek egy harmadiknak, de végtelenül jól esőn visszahangoznak a szerelmes fülében.

Herbert egyszerre megállt s megállt a leány is. A tekintetük hosszan egymásba mélyedt . . . akkor aztán, mint egy vad indulat hatásában, a tiszt átkarolta a kedvesét és ajkaik egymáshoz forrtak.

Az ajkaik egymáshoz forrtak és ugyanabban a pillantásban — a fejük eltűnt. Nem maradt egyéb, mint két egymást szorosan ölelő fejetlen törzs, vértől elborítva.

Oly fantasztikus volt ez s még a háború borzalmaságaiban is oly iszonytató kép, hogy én a döbbenettől percekig nem tudtam magamhoz térni. A szó szoros értelmében nem is láttam a fejek eltűnését: csak egyszerre nem voltak a törzsön. Az ellenséges ágyugolyó úgy letépte onnan, mintha elfújta volna. Csak akkor értettem meg a bízarr jelenséget, amikor néhány pillanattal később a dőrej hangja is hozzám ért . . .

Sokaig reszkettette meg egész valómat ennek a csatajelenetnek az emléke: hanem később megértettem, hogy a két ifjú, akiket ily módon fosztott meg a halál, voltaképen a legszebb halállal haltak. Fájdalmuk pillanatnyi sem volt: a szerelem édes mámorában léptek át a földi életről a megsemmisülésbe

IRODLÓM.

„Emberek“ című novellás kötetére hirdet előfizetést Bajtay Mihály, a tehetséges fiatal aradi író, a Sphinx című regény szerzője. Első munkája, melynek tárgya a bohém életből van merítve, annak idején feltűnést keltett, s a fővárosi kritika is rokonszenves fogadtatásban részesítette. A mai világban, a mikor klikknek monop lizálják az irodalom birodalmát, amikor oly nehezen nyitnak utat a jövővénynek, már ez is elég bizonyosága a Bajtay Mihály hivatottságának. Tagadhatatlan, hogy Bajtay Mihály számottevő egyéniség, a kinek művein valami kedves, melankolikus hang vonul végig, mely megtalálja az utat az olvasó szívéhez. A kötet egyébként karácsonyra fog megjelenni. Ára 2 korona lesz. Előfizetési pénzek a szerző címére (Andrássy-tér 1.) küldendők.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Dankó esték. Minden este teltház mellett kerül színre az az egyveleg, mi a cigány versenynyel kapcsolatban Dankó emlékének van szentelve.

A cél mindenesetre el van érve, Zilahi pénztára szépen megtelik és a dal geniuszának is áldozik a publikum, mikor a színházba elmegy.

A magyar dal. Herodek és Kerner melodramája lelkes és elismerő hallgatókra talált Aradon is.

Ugyszintén Dankó Pista nótáiban is élvezettel gyönyörködik a publikum. Karácsonyi Mariska és Füredi József sok tapsot kaptak énekükért.

Az élőképek ügyes rendezéseért Polgár Sándor dícséretet érdemel.

A cigány verseny győztese még nem tudni, hogy ki lesz, de egész bátran mondhatjuk, hogy Gyurkovits András zenekara gyönyörűen és szívhez szólva játszotta *Most van a nap lemenőben* című verseny Dankó dalt.

A NAGY VILÁGBÓL.

△ **Tisza István.** Most már nemcsak kombinációban van Tisza István, hanem dezinált miniszterelnök, a ki hivatva van arra, hogy Magyarországon a rendet, a nyugalmat helyre állítsa. Nagyon szerencsétlen neve van Tisza Istvánnak ahhoz, hogy a nemzetnek megingott politikai egyensúlyát az ő erős kéznek hirdetett politikájával megtalálja. Nagyon

távol esik ő attól, hogy a háborgó hullámokat lecsendesíteni tudná.

Ma már nem elégedhet meg a nemzet üres frázisokkal és tartalom nélküli ígéretekkel. Tisza István gróf nem hozhat annyit a nemzetnek, a mi jogos és igazságos követeléseit kielégíthetné. Mert az ujdonsült gróf nem annyira a nemzet, mint inkább a maga érdekében fárad. A gőg, a végtelen hiúság készíti arra, hogy miniszterelnöke legyen Magyarországnak.

Előre láthatólag Tisza Istvánt is elsepria háborgó vihar, menni fog ő is Széll Kálmán és Khuen-Héderváry után. Ez az egy bizonyos, hogyha bármennyire is rövidre fogja szabni az ellenzék e gőgös ur miniszterelnökségét, ő éreztetni fogja hatalmát mindazokon, a kik neki keserű percekert szereztek.

Tehát csak elő az erős kéz politikájával, mi nem félünk.

*

△ **Fadrusz János.** Mint őszszel a fa levele, úgy hull le apródonkint nemzeti sajáttságunk. Hiszen a régi magyar szokásokat már szinte szégyen számba megy, gyakorolni. Ha a magyar még továbbra is így halad az ő nemzeti sajáttságainak a letiprásában: akkor nemsokára tényleg olyan mindegy lesz, hogy akár az oszták szívattyuzza ki a zsirját, vagy pedig a muszka cár vagy a német császár fenhatósága alá kerül ez a megtévelyedett felfogású nemzet...

De mivel néhai Fadrusz Jánosról kell, hogy e néhány sorban megemlékezzünk, tehát kizárólag az ő neve mellett kell maradni. De hiszen ha a tünevényes zseni pusztulásáról írunk, akkor okvetlen a magyarról és nemzeti sajátosságairól párhuzamosan kell, hogy megemlékezzünk.

Mi mindent teremthetett volna még ez az istenadta alkotó tehetség, ha idejében talált volna pártoló kezekre. Jó a harmincas években volt már, mikor észrevették, hogy nagyra hivatott a Fadrusz János művészete. Az egyszerű kovácslegényt ki is vette volna komolyan. Sokat, nagyon sokat ütötte ő addig a vasat, a míg belátták, hogy a nyers művész háborgó lelke megérett a teremtésre.

Sok — a magyar közéletet jellemző — előítéletet kellett eltűrni a földhözragadt szegény mesterlegénynek, a még kivívhatta azt az elismerést, a mit ő már jóval előbb megérdemelt.

Magyarország ifju kulturájából csorbul ki egy darab, mikor egy ilyen nagy és alkotó tehetség

pusztul el. Mert hát ki tudja, hogy az ifju generációból találkozik-e még egy olyan művészlelkű mesterlegény, a ki még a hajló férfikorban a művész karrier legelején letudja küzdeni azt, amit pályatársi kiesinyeskedésnek és irigységnek neveznek.

Kevesen vannak Magyarországon az olyan elnyomott nagy művésztehetségek a kiket felfedezni, felsegíteni milyen könnyű lenne azoknak, a kiknek a vagyon, az összeköttetés révén, a művészet, a tudás tehetsége nélkül a szerencsés kapaszkodás meghozta azt, a mit megsem érdemeltek.

Ezek azok a nagynevű emberek, kik gyűlölnék mindent, a mi új a nap alatt, de csak azért, mert kellő világitásba jut az ő korán felfujt és káprázatos szemfényvesztő művészetük...

Milyen más is volt Fadrusz János művészete, mely kalapácsütéssel és a fuvó mellől vivta fel magát Magyarország kulturájába.

× **Mangra képviselősége.** Az óriási csalódások után végtelen bosszantó és fájó lelki hareban lehet önmagával ez a szint és hitvallást változtató püspöki helynök. Csodálatos, hogy az utóbbi időben mindég magyar barátoknak hirdeti magát.

Szócsövei pedig egyre áskálódnak és szidják a magyar nemzetet. Hogy ez mennyire összeférhetlen körülmény, azt alig kell világosabban feltüntetni.

A sohasem szunnyadó ambíció még mindegy izgatja a köpönyegforgató Mangra lelket. Azért is vágyakozik annyira a magyar parlamentbe, hogy végre szemtől-szembe álljon a nemzettel az ő tulzó ábrándjaival. De vajjon nem-e esalatkoznak majd az ő drágalátos elvsorsosai, ha egyszer tényleg bejut a képviselőházba Mangra. Valószínűleg egyet ránt majd a köpönyegén és olyan tilinkót fog fujni, a melyet a magyar közhangulat kíván. És ez valószínűleg ugyis lesz, mert csak nem hiszi a nagyváradi püspöki helynök és a tulzó elvtársak, hogy olyan botrányos multu egyén még hepciáskodással a parlamentben maradhat. Örüljön, ha majd megtürik ott.

De hát egyelőre még igen messze van a püspöki helynök képviselősége. Legalább a mint hirlik a magyaresékei kerületről nem szándéka lemondani a mostani képviselőnek

Tehát csak ábrándozzon még egy keveset Mangra Vazui.

*

△ **Apponyi Albert gróf.** Az arcába szökik az embernek a vére ha elgondolja, hogy milyen napraforgó természete van Apponyi Albertnek.

Lassan de biztosan rombolja le azt a köztiszteletet a miben része volt eddig Apponyinak. Most még csak az van hátra, hogy teljesen meggyűllösse magát a nemzetel, melynek a politikai tudás minta képe volt.

Ha így folytatja Apponyi, akkor nemsokára arra is rákerül a sor, hogy egy gyékényen fog árulni a magyar nemzet ellenségeivel.

Ki veheti ezután komolyan Apponyi Albertet, a ki az egyik szélsőségből a másikba esik.

Vagy csak nem pártolja még a gondolatát sem az erős kezű politikának? . . . Mostani eljárásából, ítélve bizony, hogy támogatja Tisza kormányát — nagyon sok rosszat lehet következtetni.

Apponyi Albert gróf ezzel az eljárásával összetépte mind azt a babért, a mit évtizedes politikai pályáján a magyar nemzettől kapott.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kéziratokat nem adunk vissza. Folyóiratunkat érdeklő szellemi közlemények Arad, Szabadság-tér 16. szám alá címzendők.

Z. M. Arad. Egy kis átsimítással közölhető lesz.

N. P. Salgótarján. Az irodalmi rovat részére egy kis tudósítást szívesen veszünk, a volt szerkesztőnknek az Urániában aratott sikereiről.

Alamuszi Arad. Ha még annyira is alamuszi, minket ugyan meg nem téveszt. Sajnáljuk önt, de kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy nagy szegény, ha valaki plagizál. Mert azt irodalmi tolvajlásnak is szokták nevezni.

M. D. Arad. Nem használhatjuk.

L. Arad. Önnek is ezt üzenhetjük.

B. E. Csenger. Ha beválnak, szívesen közöljük.

Nem közölhetők. Lola szerelme. — Észrevételek a lövésznyen. — Őszi rózsá. — Dal ő hozzá. — A regény kezdete.

○ Valóban teljes elismerés illeti Meistrovits János magyarádi szőlőbirtokost, városunk érdemes és köztisztelt polgárát, hogy a „Magyar Király“-hoz címzett népszerű vendéglőben az aradhegyaljai zamatos és messzehíres borokból **állandó kiállítást** rendezett be. Nagy és nemes szolgálatot teljesített a puritán jellemű szőlőbirtokos ez által, mert ekként különösen a vidéki közönségnek is módot nyújtott arra nézve, hogy az aradhegyaljai fajborokat azok természetes minőségében megismerhesse. Az állandó borkiállítást a legmelegebben ajánljuk a t. közönség figyelmébe.

*

× **A Hungára** kávéházat, városunk ezen egyik legelőkelőbb, fényesebb és szolidabb üzletét az új tulajdonos: *Skergula* István, (ki már is nagy mérvben kiérdemelte uri közönsége bizalmát és tiszteletét), meglepő elegánsul renováltatta és rendezte be. Érthető tehát, ha az intelligencia még fokozottabban pártolja a törekvő, hazafias kávést, ki arra valóban minden tekintetben rászolgál.

*

△ **Nagy művészet** az olesó bevásárlás! Ezt a művészetet elsajátíthatja bárki, ha **Porter Vilmos Nagy Áruházában a Szabadság-téren** fedezi szükségletét. — Kétszeresen nyer ezzel, mert először: mindent olcsóbban vesz, és másodsor: ingyen kap művésziesen kidolgozott és retusirozott életnagyságu fényképet. Ezért jelszó gyanánt hirdetjük: **Vásároljunk Porter Vilmos Nagy Áruházában!**

Az „ALFÖLD“ első kötetéhez művészies kivitelű bekötési táblák 2 koronáért a kiadóhivatalban megrendelhetők. Arad, József főherceg-ut 22.

Mi aradiak Budapesten a New-York kávéházban találkoznak.

EMKE gyűjtőt kérjen mindenki!

DEUTSCH IZIDOR

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

ARAD, TEMPLUM-UTCZA, MINORITA-PALOTA.

Legolcsóbb bevásárlási forrás

óra-, ékszer-, arany- és ezüstművekben.

Legnagyobb választék!

Ékszertárgyak,

tört arany-, ezüstművek és zálogcédulák

a legmagasabb árbán megvételnek.

Hirdetések felvételnek.